

Uporabljanje skladov v drugem polletju

V »Galeniki« so zelo zainteresirani za osnutek. Po grobih proračunih bo omogočil novi način razdelitve skupnega dohodka podjetjem povečanje skladov za nad 10 odstotkov. To povečanje bo ugodno vplivalo na nadaljnji razvoj podjetja, ki je zaradi neprimernih prostorov in iztrošenih strojev potrebno rekonstrukcije. Novi način razdelitve bo učinkoval bolj stimulatивно, z njim bodo okrepljena sredstva podjetja in povečala se bo vloga delavskega sveta. Razdelitev dohodkov po predloženem osnutku bo omogočila občutno povečanje zaslužkov.

Razen pripomb k 33. in 49. členu so v »Galeniki« mnenja, da bi bilo treba omogočiti gospodarskim organizacijam, da realizirane sklade iz prvega polletja lahko uporabljajo že v drugem polletju vsaj 75 odstotno, a ostanek 25 odstotkov po zaključnem računu.

V »Galeniki« so mnenja, da je predlagani načrt v celoti pozitiven in sprejemljiv. Prepričani so, da bo razpravljanje pripomoglo, da bodo nekatere njegove pomanjkljivosti popravljene.

Mahmud Begović, direktor gospodarsko računskega sektorja tobačne tovarne v Sarajevu

Osnutek daje podjetjem večjo samostojnost

Sistem kot celota je zelo pozitiven in njegova največja vrednost je v tem, da bo trajen in da pušča podjetjem večjo samostojnost. Toda to samo v primeru, če bodo podjetja z izvajanjem novih instrumentov zmogla večja sredstva. Preostra progresija v zajemanju dobička daje slutiti, da se bodo nekatera visoko akumulativna podjetja odrezala slabše, ker mi grob račun, ki sem ga napravil za naše podjetje pove, da bi dobila tobačna tovarna po instrumentih osnutka 34 milijonov manj v prvem polletju, kakor jih je dobila sedaj.

Način finansiranja anuitet bo zmanjšal težnje številnih podjetij po rekonstrukcijah, ker so amortizacijski skladi kot osnovni vir odplačil pogosto premajhni že za zamenjavo sedanjih naprav. Če družba ne more, kakor pravi osnutek, nadzirati realnost norm in se kot osnova za ugotavljanje osebnega dohodka vzame časovna doba, tedaj ni jasno, ali bo tudi gospodarska organizacija zainteresirana, da še naprej izpopolnjuje sistem norm. Ker se komuna alimentira izključno na osnovi osebnega dohodka, se bo pojavila želja, a to se tudi že sedaj dogaja, da bo komuna pritiskala na gospodarske organizacije, naj delijo čim višje plače.

Iz tovarne obutve »Proleter« Spodbudnejša razdelitev

Kar se tiče samega načina razdelitve smo mnenja, da bo načelo ugotavljanja in razdelitve dohodka bolj stimulatивно kakor razdelitev dobička, vsaj taka, kakor se je opravljala doslej. To zato, ker bo tudi prihrank pri materialnih stroških vplival bolj na sredstva, s katerimi razpolaga kolektiv.

Po dosedanjem načinu razdelitve je zelo majhen del doseženih prihrankov iz povečanega dobička pripadel kolektivu, medtem ko bo bodoči sistem lestvice v tem pogledu bolj stimulatивно vplival. Razumljivo je, da bo predlagana progresija tudi tu storila svoje in bi vsaj po našem

V ladjedelnici so mnenja, da je način razdelitve skupnega dohodka, ki je določen z osnutkom, bolj liberalen kakor vsi dosedanja. Bolj liberalno je tudi tretiranje skladov gospodarskih organizacij, kar bo omogočilo bolj samostojno poslovanje podjetij. Samostojna razdelitev dohodka je popolnoma v skladu z delavskim samoupravljanjem in bo nedvomno bolj stimulatивно vplivala na proizvajalce. Bistveno, kar je predlagano v zakonu je, da uzakonjuje mesto proizvajalcev in odnose v proizvodnji.

V ladjedelnici še niso podrobno proučili osnutka zakona, vendar lahko že sedaj dajo nekaj pripomb:

Predvsem je treba najti boljše rešitev, kakor je tista, ki jo predlaga 49. člen, v katerem je rečeno, da »plačuje gospodarska organizacija anuitete za posojila za gospodarske investicije iz svojega amortizacijskega sklada ali sklada za samostojno razpolaganje po sklepu delavskega

mnenju morala biti bolj mila. Če bosta podjetje in kolektiv bolj materialno zainteresirana za doseganje prihrankov in če jim instrumenti omogočijo pomemben delež, tedaj je to ugodno tudi za družbeno skupnost. S to finančno in gospodarsko krepitvijo podjetij homo spodbudili ustvarjalno iniciativo gospodarske organizacije, kar edino lahko pripelje k »izgonu« mnogih notranjih rezerv.

Da bi točno ocenili predlagane instrumente in dali pravi odgovor, mora preteči neko razdobje preizkušanja v praksi. Po prvih ocenah pa predlagani instrumenti zajemajo več dohodka kakor dosedanja predpisi in ustvarjajo poseben problem odplačila anuitet, ki ga po našem mnenju tako ni mogoče rešiti.

Kategorija osebnih dohodkov je važen vzvod predlaganega sistema, od katere višine je odvisna razdelitev dohodka med podjetjem in družbeno skupnostjo. Zato izražamo bojazan, da bo prišlo v podjetjih do teženj, da se določi čim večji znesek minimalnih osebnih dohodkov, s čimer se pride v ugodnejši položaj v razmerju do družbene skupnosti pri razdelitvi dohodka. V tem pa je kategorija minimalnih osebnih dohodkov podobna nekdanjim obračunskim plačam.

Mustafa Hadžić, šef računovodstva Tovarne preprog v Sarajevu ODKOD SREDSTVA ZA REKONSTRUKCIJO TOVARNE

Če se z novo uredbo o višini amortizacijske stopnje pravilno regulira amortizacijski sklad, tedaj ne bo problema najemanja investicijskih posojil za nakup nove opreme in druge rekonstrukcije v podjetju. Sedanjí amortizacijski skladi ne zadostujejo, a tudi sklad za samostojno razpolaganje ne nudi jamstva, da bi mogel služiti za odplačevanje večjih kreditov. Osnutek zakona bodo posebno pozdravili računovodski strokovnjaki, ker bo za dalj časa urejeno to, kar se je prej vsak čas spreminjalo in nam povzročalo težave.

Ugodna splošna ocena in prve pripombe

sveta gospodarske organizacije.«

Glede 44. člena, ki govori o rezervnem skladu, je treba sprejeti drugo varianto, s katero je določeno, da delavski svet odloča o potrebi glede izločitve dela za rezervni sklad iz dela dohodka, ki je namenjen za sklade gospodarskih organizacij.

Iz 57. člena je treba izpustiti drugi odstavek in dati gospodarskim organizacijam popolno samostojnost glede premijskega pravilnika. Nepotrebno je, da sme svet, ki je pristojen za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora, zahtevati, da se mu mora predložiti pravilnik v odobritev.

Prav tako je nepotrebno, da sprejema tarifni pravilnik gospodarska organizacija v sporazumu s občinskim ljudskim odborom in sindikalno organizacijo (54. člen, druga varianta). Boljša je prva varianta, v kateri se predlaga, da »sprejema tarifni pravilnik gospodarska organizacija samostojno«.

Vzelo v celoti so v ladjedelnici zelo ugodno ocenili zakonski osnutek, čeprav ga bodo šele proučili in bodo verjetno imeli kasneje še druge pripombe.

Vojo Banjac, direktor premogovnika »Tito« v Banovičih

Zakon predpostavlja ureditev tržišča

Po osnutku zakona so visoko akumulativna podjetja pod udarcem prehude progresije. Pravično je, da podjetje, v katerega je skupnost vložila velika sredstva, ali ki ima v razliko od drugih druge ugodne pogoje, vrača skupnosti tisto, kar ni bilo pridobljeno po zaslugi njegovega kolektiva. Toda izvajanje te zakonske določbe terja nadaljnjo stabilizacijo razmer na tržišču, ker lahko preostra progresija v razmerah plafoniranih cen pripelje, denimo, visoko akumulativne premogovnike v neenakopravni položaj v razmerju do podjetij s podobnim organskim sestavom, katerih proizvodom odreja cene izključno tržišče.

Iz industrije ur »INSA« v Zemunu Odplačevanje anuitet

Po 49. členu se bodo plačevale anuitete posojil za gospodarske investicije s sklepom delavskega sveta iz amortizacijskega sklada ali iz sklada za samostojno razpolaganje. To ni ugodna rešitev iz naslednjih vzrokov:

— podjetje s plačevanjem anuitet izgublja svoj amortizacijski sklad, ki je bil doslej nezadosten tudi za preprosto reprodukcijo, a sedaj bi se uporabljal še za razširjeno reprodukcijo;

— dosedanja uporaba amortizacijskega sklada je dovoljevala podjetju, da samostojno ocenjuje smotrnost in rentabilnost zamenjave osnovnih sredstev;

— plačevanje anuitet v breme amortizacijskega sklada ne terja ostrejšega kriterija rentabilnosti novih investicij. Dosedanje anuitete so terjale realizacijo večjega dohodka, s tem pa tudi ostrejši kriterij.